

Артистизм у структурі особистості педагога

Тимофієнко Н. В.

Сучасній школі потрібен учитель, який має широкий світогляд, володіє багатьма нетрадиційними технологіями та поєднує в собі прийнятний для дитини гуманістичний потенціал освітнього процесу. Для цього педагогу необхідно володіти певним комплексом якостей, серед яких особливо виділяється артистизм як важлива професійна якість, що впливає на цінності учнів і їх ставлення до навчання [2, 3, 5].

Артистизм – не лише здатність переконливо передати інформацію, а й емоційно вплинути на вихованця. Справжній артистизм є красою й багатством внутрішнього світу педагога, умінням вирішувати завдання, проектувати майбутнє. Артистизму не можна навчитися, прочитавши або запам'ятавши положення, які містяться в книгах. Можна зрозуміти й прийняти ідеї, залучитися до роботи щодо виявлення та розвитку здібностей і вмінь, пов'язаних із фантазією й інтуїцією, імпровізацією, технікою та виразністю мови й рухів, самопрезентацією, відкритістю, переконливістю [1].

Артистизм передбачає здатність педагога створити власний стиль діяльності, свій неповторний імідж, показниками якого є такі вміння: самоконтроль, саморегуляція, встановлення контакту з будь-якою аудиторією; здатність розуміти психіку дітей, їх почуття та співчувати їм, а також ставити себе на місце молодшої людини та зрозуміти її реакцію, поведінку; здатність перевтілюватися і виконувати різні ролі; бути режисером, вдало використовувати театральне мистецтво та його творчий метод – театралізацію.

Педагогічний артистизм передбачає відвертість і безпосередність педагога, уміння говорити й діяти прямо. Артистичний педагог володіє також здатністю «зараження» своїми переживаннями, сумнівами, радістю інших людей [1, 4].

У психолого-педагогічних дослідженнях [1, 4, 5] розглядається наступна структура педагогічного артистизму вчителя:

1. Мотиваційний компонент:

- потреба у самовдосконаленні й самовираженні;
- потреба у підвищенні загального рівня культури учнів засобами мистецтва;
- потреба у вдосконаленні вербальних та невербальних засобів комунікації;
- потреба у вдосконаленні емоційної культури;
- потреба у вдосконаленні знань з фаху, театральної педагогіки, психології, фізіології, філософії, світової культури, моралі та етики.

2. Внутрішній компонент:

- високий рівень знань з фаху, світової та національної культури;
- уміння керувати власним психофізичним станом (емоціями,

настроєм), знімати зайву психічну та фізичну напругу;

- здатність до рефлексії та емпатії;
- розвинена емоційність;
- розвиненість педагогічної уваги, уяви, почуття гумору.

3. Зовнішній компонент:

- майстерність впливу на особистість і колектив (володіння технікою організації контакту, управління педагогічним спілкуванням, організація колективної творчості);

- уміння виразно виявляти емоції, передавати власну оцінку певної інформації, факту, втілювати внутрішнє переживання в тілесній природі;

- володіння засобами педагогічної режисури;

- володіння вербальними засобами комунікації: технікою мовлення (дихання, голос, дикція), логікою мовлення (логічні наголоси, паузи, інтонації, підтекст, словесна дія, «надзавдання», кінострічка уяви);

- володіння невербальними засобами комунікації: пластикою тіла, мімікою, жестикуляцією, поставою, мізансценою;

- уміння імпровізувати [1, 3].

У літературі виділяються наступні рівні педагогічного артистизму:

1) артистизм у взаємодії з учнями (характер прибудов);

2) артистизм в організації діяльності (яскравість мовлення, виразність жестів, постави тощо);

3) режисура уроку (цілісність, логічність, єдність змісту і засобів тощо) [1, 2, 4].

Отже, педагогу важливо зберегти творче самопочуття в спілкуванні з дітьми на уроці та в позаурочний час. Результат виховної і навчальної роботи значною мірою залежить від акторської майстерності: наскільки професійно, цікаво, коректно вчитель може вирішувати педагогічні, виховні задачі.

Вчитель у школі – це не лише викладач, а й вихователь, який організовує життя колективу. Артистичні вміння допоможуть йому бути цікавою для дитини особистістю. Учитель, який володіє красивою мовою, мімікою, уявою – це людина, спілкування з якою принесе дітям радість і задоволення [1].

Список використаних джерел

1. Булатова О. С. Педагогический артистизм / О. С. Булатова. – М. : Академия, 2001. – 240с.
2. Леви В. Л. Искусство быть другим / В. Л. Леви. – М. : Знание, 1980. – 207с.
3. Львова Ю. Л. Творческая лаборатория учителя / Ю. Л. Львова. – М. : Просвещение, 1985. – 158с.
4. Общение как педагогическая проблема : Сб. науч. тр. / Под ред. А. В. Мудрика. – М. : изд. АПН СССР, 1974. – 96с.
5. Основы педмайстерності / За ред. І. А. Зязюна. – К., 1997. – 349с.